

STABILITA A PROMĚNY KLIMATU UČITELSKÝCH SBORŮ ZŠ: VÝSLEDKY OPAKOVANÉHO ŠETŘENÍ

STABILITY AND CHANGES OF THE TEACHING STAFF SOCIAL CLIMATE IN BASIC SCHOOLS: RESULTS OF REPEATED SURVEY

**Jan Pícek, Petr Urbánek, Andrea Rozkovcová, Helena Picková,
Jitka Jursová, Jitka Novotová**

Klíčová slova: *učitelský sbor ZŠ, sociální klima, kvantitativní výzkum, OCDQ-RS, opakované šetření, stabilita*

Keywords: *teaching staff, social climate, quantitative research, OCDQ-RS, repeated survey, stability*

Cíle v ČJ

Příspěvek si klade za cíl prezentovat výsledky opakovaného dotazníkového šetření klimatu učitelských sborů v českých základních školách. Výsledky vyjadřují souhrnná data o charakteristikách sociálního klimatu učitelských sborů ZŠ a jejich dynamiku v odstupu dvou let.

Teoretická východiska v ČJ

Sociální klima je chápáno jako značně složitý, multidimenzionální (Kantorová, 2015) a obtížně uchopitelný fenomén (Anderson, 1982 aj.). Navíc nepanuje úplná jednota v jeho vymezení. Většina autorů se ale shoduje, že významnými atributy jsou mj. jeho subjektivní, kolektivní a relativně stabilní povaha (např. Mareš, 2001, 583). Sociální klima se jeví jako vhodný identifikátor personálních vztahů na pracovišti, přičemž podává výstižný obraz i o fungování celé organizace (Urbánek, Rozkovcová, Novotová et al., 2019). Ve specifických podmínkách práce školy představuje příznivé klima pro žáky kvalitní výchovný model fungující komunity (Urbánek, 2018). Významným segmentem klimatu školy je klima učitelského sboru, související se značným vlivem učitelského sboru na práci školy. Řada studií (v zahraničí např. Kötl, 1982; u nás Holeček, 2014) potvrzuje významný dosah klimatu učitelského sboru do sociální i edukační roviny žáků.

Metodologie v ČJ

Kvantitativní výzkum klimatu učitelských sborů byl koncipován jako opakovaný a realizován v letech 2016 a 2018. Zahrnoval 125 učitelských sborů ZŠ v ČR s tím, že se jednalo o tytéž výzkumné soubory. Výběr výzkumného souboru proběhl náhodným statistickým výběrem ($Z = 4125$) a určením tří strat. Z důvodu korektnosti a solidní návratnosti byl sběr dotazníků realizován výhradně kontaktně. Výzkum se opírá o dotazník OCDQ-RS (Kottkamp et al., 1987). Analyzována je celková otevřenost klimatu, hodnoty dílčích dimenzí a jejich konstelace, variabilita výpovědí a stabilita opakovaného šetření.

Závěry v ČJ

Cílem příspěvku bylo podat zprávu o výsledku opakovaného hromadného šetření sociálního klimatu učitelských sborů v českých základních školách. Výsledky šetření poskytly základní plošná data o stavu klimatu v českých sborovnách ZŠ. Odhaleny byly významné (až extrémní) rozdíly v charakteristikách klimatu sborů jednotlivých škol. Přesto se ukázalo, že převažují školy, jejichž sbory vykazují (velmi) příznivé charakteristiky klimatu. Opakované šetření potvrdilo relativní stabilitu klimatu jako fenoménu a upozornilo na individuální proměny v jednotlivých sborech.

Souhrn příspěvku v AJ

The aim of the contribution is to inform about findings from repeated large-scale research of the teaching staff social climate in Czech basic schools. Social climate as a complex phenomenon (Anderson, 1982 and others) is characterized as subjective, collective and relatively stable. For school work it represents an educational model of functioning community and a suitable instrument for identification of school culture in which teaching staff climate plays a major role. Two quantitative research phases were realized (years 2016, 2018) on same $N=125$ teaching staffs of Czech schools, selected as a random sample, using OCDQ-RS questionnaire. Contact data collections were realized in schools. Research findings revealed a high variety of teaching staff social climate parameters (even really extreme) in Czech schools and relative stability of the climate.

Bibliografie

Anderson, C. S. (1982). The Search For School Climate: A Review of the Research. *Review of educational research*, 52(3), 367-420.

- Kottkamp, R. B., Mulhern, J. A. & Hoy, W. K. (1987). Secondary School Climate – a Revision of the OCDQ. *Educational Administration Quarterly*, 23(3), 31–48.
- Mareš, J. (2001). Psychosociální klima školy. In J. Čáp & J. Mareš, J., *Psychologie pro učitele* (s. 581–596). Praha: Portál.